

Ольга Шестобуз
кандидат педагогічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
Україна
o.shestobuz@chnu.edu.ua

Olga Shestobuz
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Yurii Fedkovych Chernivtsi National University
Ukraine
o.shestobuz@chnu.edu.ua

ХАРАКТЕРИСТИКА ФОРМ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

CHARACTERISTICS OF FORMS OF EDUCATIONAL ACTIVITY IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRIMARY SCHOOL

Виховна діяльність сучасної початкової школи має гуманістичний характер і орієнтована на особистість дитини, розвиток її природних здібностей, при цьому потрібно враховувати національні особливості, соціальне середовище, відносини співпраці, толерантності та доброзичливості між молодшими школярами.

Форми виховання – це способи організації виховного процесу, колективної та індивідуальної діяльності учнів початкових класів. Серед організаційних форм виховання виокремлюються: індивідуальні, групові та масові.

Індивідуальні форми виховної діяльності містяться в усіх видах діяльності, у спілкуванні педагогів і молодших школярів, наявні в групових і масових формах, визначають успішність усіх інших форм. Індивідуальні форми діяльності можуть здійснюватися у вигляді бесіди, консультації, обміну думками, виконання спільного доручення, надання індивідуальної допомоги в певній діяльності, спільного пошуку вирішення завдання.

У групових формах роботи можна виділити творчі групи, гуртки, клуби за інтересами, секції, товариства та ін., в яких педагог виступає в якості організатора або учасника. Для досягнення виховних цілей і завдань важливим засобом є приклад тактовного та доброзичливого ставлення до школярів з боку вчителя.

Серед масових форм виховної діяльності педагогів з учнями початкових класів можна відзначити конкурси, виставки, вікторини, фестивалі, свята, змагання, зустрічі тощо.

Доцільним є проведення тематичних класних годин з молодшими школярами, які спрямовані на ознайомлення та усвідомлення різноманітних життєвих ситуацій. Так, пропонується провести класну годину на тему «Кодекс честі класу», на якій учні спільно з учителем розробляють правила взаємодії та спілкування в класному колективі.

Однією з форм виховної діяльності з дитячим колективом є інформаційна година, яка повинна розширювати світогляд школярів, ознайомити їх з різноманітною інформацією з книжок, журналів, мережі «Інтернет», формувати допитливість розуму [1, с.171].

Серед нетрадиційних форм виховної діяльності в початковій школі доцільно відзначити такі: ігри-подорожі, віртуальні екскурсії, вікторини, міні-спектаклі, рольові ігри тощо з використанням найбільш ефективних засобів включення учнів у процес творчої діяльності. У результаті об'єднання виховної та ігрової діяльності молодші школярі навчаються моделювати матеріал, самостійно отримувати нові знання.

Існують способи створення нових форм виховної діяльності: поєднання декількох форм в одній, зміна відомих організаційних дій, внесення у виховні форми діяльності нового змісту.

Формами виховної діяльності в освітньому процесі, які містять елементи новизни, оригінальності, можуть бути:

– «абетка знань» – у вигляді обігрування іспиту за екзаменаційними білетами, коли учні готують свою доповідь про певний предмет, у відповіді дітей можуть бути присутні наукові відомості, вірші, зображення тощо;

– «вечір таємниць» – обмін знаннями, думками, поглядами, навчання молодших школярів ставити запитання, доводити та спростовувати думки, вести колективний пошук відповідей, мобілізуючи знання, отримані з різних джерел;

– «захист творчих проєктів» – створення власних нестандартних проєктів, які потрібно вигадати та зробити їм рекламу, оцінюється оригінальність, вміння аргументовано захистити власні ідеї;

– «аукціон талантів» – у вигляді ділової гри, яка моделює певну економічну діяльність.

В організації виховної діяльності вагоме значення мають пізнавальні виховні заходи, які допомагають учням цікаво організувати дозвілля, відпочинок, згуртувати колектив. Так, в плані виховних заходів можуть бути ігри творчого змісту, в яких імітуються відносини, прояв власних здібностей через участь у конкурсах, малювання нетрадиційними техніками.

Для учнів можуть бути цікавими такі ігри як: «Пошук талантів», «Комплімент», «Я уявляю», «Мої асоціації» та ін., які необхідно вчителю адаптувати для використання в початковій школі.

Проведення у початкових класах виховних заходів, творчих ігор, інформаційних годин та інших форм виховної діяльності з включенням у їхній зміст нових елементів покращує міжособистісні відносини в класному колективі, сприяє розвитку комунікативних, організаторських умінь учнів. Під час підготовки до виховних заходів виховується доброзичливе ставлення до однокласників, розвивається взаємодопомога [2].

Таким чином, виховна діяльність в освітньому процесі початкової школи відіграє вагомий роль. Для вдосконалення виховного процесу пропонується використовувати нетрадиційні форми виховної діяльності з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, які викликають підвищений інтерес у дітей, оскільки під час їх застосування проявляється ефект несподіванки, оригінальності, що привертає увагу, активізує творчу діяльність учнів, наближає їх до пізнання навколишньої дійсності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академвидав, 2007. 616 с.
2. Кондрашова Л. В., Лаврентьєва О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навч. посібник. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.